

## **Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Jany Římanové: *Role žen v historii českého punku.***

Diplomová práce Jany Římanové je dlouhodobě promyšlenou a připravovanou sondou do prostředí mladých českých punkerek. Práce si nenárokují pouhý popis historie punku na území České republiky a role žen v něm (ani to by nebyl záměr snadný). Hlavním cílem práce je sledování a pozdější vysvětlení nebo alespoň snaha o vysvětlení řady otázek: Existovaly ženy, které sehrály klíčovou roli v historii české punkové scény? Kdo jsou ženy, které se rozhodly stát se součástí této subkultury? Vnímají ony punkerky punkovou scénu jako součást svého života? Především se pak jednalo o zjištění, zda na české punkové scéně hrály určitou roli i ženy, a pokud ano, jaká tato role byla?

Dílčím cílem práce bylo ověřit možnost využití analytického programu Atlas.ti pro analýzu orálně historických dokumentů. Hlavní metodou, kterou ve své práci diplomantka použila byl explorativní výzkum, tedy metoda na pomezí orální historie.

Na začátku své práce se diplomantka zamýšlí nad vlastním postavením „insidera“, a rozebírá klady i záporny vyplývající z blízkého vztahu ke zkoumané subkultuře. Následné části práce jsou spíše nutně přehledové: původ výrazu punk, počátky punku ve světě, punk jako hudební žánr, punková subkultura. Zajímavé odbočení od známých věcí je podkapitola o punkové subkultuře jako „útočišti pro stydlivé“. Zajímalo by mě, na tomto místě zda autorka tuto otázku sama pocítuje ve svém hudebním (punkovém) okolí za nosnou? Všechny přehledové kapitoly práce jsou zpracované na základě dostatečné a víceméně známé cizojazyčné literatury.

Za zajímavé odbočení, resp. „vypadnutí z role výkladových schémat“ považuji otázku, kterou si J. Římanová položila, *Proč ženy hrají tak často na kytaru?* Kromě různých vysvětlení, bych se sám nejvíce ztotožnil s tvrzením, že role basisty je více podporující a proto je přirozenějším místem pro ženu. Samozřejmě to neplatí bez výjimky.

Třetí kapitola práce se věnuje české punkové scéně. Autorka se v ní na počátku vypořádává s kritikou současné literatury, případně časopisů věnující se zkoumanému tématu a dochází k očekávanému závěru, že v české literatuře není role žen příliš (myslím si, že až do vzniku této práce vůbec) zmíněna. V tomto ohledu považuji za pozitivní, že se autorka zabývala i nemnoha vysokoškolskými pracemi zpracovanými na alespoň částečně podobné téma.

Za nejcennější z pohledu historiografického považuji odkazy na působení žen v punkových, obecně i rockových kapelách. Jana Římanová tak skládá skutečně střípky rozeté po celé republice do určité mozaiky, nutno dodat, do mozaiky, které budou ještě dlouho chybět některé její části. Punkové heslo *Do It Yourself* historikově bádání příliš nepomáhá a ve sběru materiálů představuje řadu všemožných překážek, dohledání určitých pramenů tak může být podobné detektivní nebo důlní práci.

V rámci třetí kapitoly bych možná přivítal větší analýzu sděleného, především v pasážích, kde se to samo nabízí, například poslední citát této kapitoly, kde zaznívají důležité otázky, které známe i z jiných výzkumů, že režim, zcela nepochopitelně proti sobě postavil různé skupiny, do té doby apolitické části, obyvatelstva. Nechat tuto kapitolu pouze citovanou dvěma narátorkami mi přijde škoda.

V následující kapitole nás Jana Římanová provází důležitými okolnostmi svého výzkumu. Jde o obrazy narátorů, jejich kontaktování (tady možná až s přílišným zdůrazněním FB komunikace). Nejsem si jistý tvrzením, kterým obhájí J. Římanová odklon od životního příběhu, „že u tak mladých lidí by absentoval životní příběh“. Srovnej například *Otáhal - Vaněk: 100 studentských revolucí*. Na druhou stranu si diplomantka poradila velmi dobře, když zkoumala životní příběhy narátorů na pozadí jejich punkové komunity, což lze považovat za sice úrok stranou, avšak s jasnou koncepcí. Takže v pořádku.

Podkapitola 4.7 je zcela jistě inovativní, myslím tím využití programu Atlas.ti, snad jen autorka nemusela popisovat jeho fungování v hlavním textu, stačila poznámka. Ukázalo se, že Jana Římanová chtěla v DP „prodat“ i její další specializaci knihovnictví a informační technologie, např. v případě kódování. Pomocí Atlasu J. Římanová našla zajímavé vztahové vazby a spojení vzhledem ke zkoumanému předmětu, jejich frekvenci, opakování atd. Těm nejdůležitějším se pak věnovala v interpretaci výsledků terénního výzkumu.

Obecně sám bych metodu pomocí Atlasu asi nepoužil, sice ukáže pěkně na vztahy, na druhou stranu výzkumníka nutí především popsat co nejvíce (v diplomové práci až příliš mnoho) naznačených vztahů, frekventovaných problémů, aniž by dovolil ve větším rozsahu hledat širší porozumění zkoumaného. Například z rozboru 5.3.1 *Punk a zaměstnání*, kterému je věnováno asi jen 30 řádků, vyplývá nadměru důležitá, avšak nedostatečně reflektovaná pozornost, tedy skutečnost, že se některým punkerkám žilo lépe za socialismu než po roce 1989.

Velmi zajímavá je část o punku a rodičovství, kde autorka přesvědčivě sleduje jakýsi přerod (samozřejmě související s věkem) k pozitivnějšímu vnímání svého života, například příklon k vegetariánství (jakkoli může jít o diskutabilní otázku), odmítání konzumu atd. Jedná se podle mého názoru o dobře nastavené zrcadlo mužům punkerům, kteří, pokud pokračují v punkerském životě i v pozdějším věku jde v mnoha ohledech spíše o pokračující sebedestruktivitu. Naopak u žen se přetavuje atypický postoj ke společnosti v mládí v jisté formy aktivismu: feminismus, ekologický aktivismus, protirasistický aktivismus. Obecně je zajímavý životní obrat, který by se dal pospat jako cesta od *No Future* k *Protect our Future*. V závěru práce Jana Římanová naznačila další možné pokračování následovníkům/následovnicím podobných výzkumů. Za zajímavější než výzkum v regionech bych považoval projekt, který by se soustředil na výzkum zohledňující postupné začleňování punkerek do mainstreamové kultury.

Práci Jany Římanové obecně považuji za inovativní, s mnoha novými, dosud nepublikovanými údaji, interpretace by sice mohla jít v některých pasážích více do hloubky, ale jak jsem napsal dříve, technologie Atlas, zřejmě vede k takto psaným vysokoškolským pracím. Určitě je to ale krok, o kterém se dá dále diskutovat, jak smysluplně využít data získaná orální historií.

Navrhuji známku **výborně**. Janě Římanové přeji vše dobré jak v osobním, tak i v profesním životě.